

John Rawls

Libertatea și egalitatea au fost abordate în diferite moduri în funcție de timp, spațiu, dar poate și de variatele societăți. Secolul XX nu face excepție atunci când vine vorba de analiza celor două. Unul dintre acești gânditori care încearcă să rezolve competiția dintre egalitate și libertate ar fi John Bordley Rawls (1921-2002). Lucrarea sa celebră, *A Theory of Justice*, încercă să ofere o nouă viziune, care ar exclude utilitarismul și ar adresa problema distribuirii bunurilor, resurselor într-un mod just. Lucrarea sa se dovedește a fi un adevărat pilon atunci când vine vorba de filozofia politică, dar și etica secolului XX. Sigur, sunt multe alte lucruri de adăugat despre lucrările lui John Rawls, însă subiectul principal rămâne *A Theory of Justice*. Prezentul eseu propune analiza succintă a lucrării sale celebre pentru înțelegerea subiectului, dar și influențele acestuia din urmă în politicile publice actuale ale anumitor state.

John Bordley Rawls s-a născut în Baltimore într-o familie destul de bună, care aveau interese în politică. Activitatea mamei sale în domeniul drepturilor femeilor declanșează „Jack’s sense of justice”[1] (în copilărie părinții îi spuneau Jack). Copilăria reușește să-l influențeze în cercetările sale. În Baltimore, 40% din populație era de culoare. Tânărul John Rawls observă nu doar că oportunitățile în viață ale tinerilor de culoare erau clar mult mai reduse față de prople oportunități, ci și rasismul societății în care trăiește „his mother was not pleased when he made friends with a black boy”[2]. Acesta observă cum oportunitățile educaționale, de carieră și de viață diferă de la o regiune la alta. Chiar din perioada adolescenței John Rawls începe să aibă reflecții asupra rasei și a clasei.

John Rawls studiază la Princeton University unde este influențat de politica liberală. Lucrarea sa majoră, *A Theory of Justice* este publicată în anul 1971. John Rawls afirmă în lucrarea sa faptul că „Justice is the first virtue of social institutions”[3]. Instituțiile sociale se referă, în general, la practici și reguli care structurează relații sau interacțiuni între indivizi[4]. În toate culturile există astfel de instituții sociale complexe. Evaluarea morală a acestor practici, reguli vine de domeniul justiției sociale. Astfel, există multe probleme de ordin social, fiind vizibile în domeniul economic, precum sărăcia sau șomajul[5]. John Rawls, prin lucrarea sa, ar vrea să atingă ordinea socială stabilă, mai precis, acesta vrea să construiască o societate unde anumite dispute morale sunt împărțite de către cetățenii săi.

În prima parte a lucrării sale, John Rawls argumentează nevoia unei poziții inițiale, unde toți oamenii trebuie să se organizeze, sub forma contractului social, asupra principiilor juste pentru toți[6]. Poziția inițială presupune ca oamenii să fie imparțiali, fără vreun interes personal. Sigur, până acum, acest lucru pare destul de utopic, întrucât fiecare persoană o să încerce să își maximizeze profitul sau să-și avantajeze grupul social din care face parte. John Rawls realizează acest lucru și creează un experiment de gândire numit vîlul de ignoranță. În momentul în care societatea justă este negociată acest vîl de ignoranță o să acopere oamenii. Astfel, fiecare om o să ignore cele mai uzuale lucruri despre sine precum sexul, religia, rasa, genul poate chiar și dorințele, orice detaliu despre sine este uitat[7]. Sigur, principiile juste pe care

societatea le-a ales, în timp ce erau sub vîlul de ignoranță, nu mai pot fi schimbate. John Rawls argumentează că sub acest vîl, principiile juste nu vor fi încălcate, prin raționament, nici un om nu ar da mai multe drepturi unui grup de oameni față de alt grup, întrucît nu știe în ce grup este el, riscînd să facă parte din grupul defavorizat. Doar sub vîlul de ignoranță contractul social poate fi conceput, pentru a nu defavoriza pe absolut nimeni. Dat fiind că fiecare om ar putea face parte din orice grup, ar fi complet irațional să nu fie aplicate cele mai juste principii și cea mai mare libertate pentru toți.

Vîlul ignoranței fiind pus, toată lumea din poziția inițială o să accepte principiile justiției, acestea fiind necesare, universale pentru toți. Oamenii vor încerca să protejeze aceste principii. John Rawls le separă în două categorii[8], primul principiu este principiul libertății egale. Aceste sunt libertăți pe care toată lumea le dorește și vor fi protejate. Orice om rațional ar vrea ca toată lumea să aibă aceste libertăți. Cîteva exemple ar fi dreptul la vot, libertatea persoanei, dreptul la proprietate privată dar și alte lucruri.

Al doilea principiu este împărțit în două. Primul ar fi egalitatea oportunităților care ar afirmă faptul că indiferent din ce mediu provine o persoană sau cât de sărac este, fiecare om are aceeași oportunitate de succes în viață[9]. Al doilea se referă la împărțirea venitului. Sub vîlul de ignoranță, oamenii nu știu dacă sunt bogăți sau săraci, astfel, rațional, oamenii ar alege ca cei mai săraci să aibă și ei o calitate a vieții mai mare și venituri mai mari. Societatea ar fi reorganizată cu beneficiile cele mai mari către cei mai puțin avantajăți[10]. John Rawls afirmă că în momentul în care organizezi societatea, interesele celor dezavantajați primează. Totuși, acesta nu pledează spre o societate egalitară pentru toți, inegalitatea fiind bună, în viziunea lui Rawls, atît timp cît cei mai puțin avantajăți sunt beneficiarii acesteia[11]. Un exemplu elocvent ar fi chiar salariul. Dacă în viziunea utilitarismului salariul just ar fi cel mai bun posibil pentru cei mai mulți (pentru clasa de mijloc), în viziunea lui Rawls salariul just este cel care oferă cel mai mult posibil celor mai dezavantajați (pentru clasa de jos).

Impactul pe care lucrarea sa *A Theory of Justice* îl are în societatea de azi este clar vizibil. Din punctul meu de vedere, ideile formulate de John Rawls sunt încă viabile în societate. Sigur, există destul de multe critici asupra lucrării sale care aduc argumente bine susținute împotriva teoriei justiției, însă analiza o să se concentreze pe politicile publice influențate de ideile lui John Rawls. Teoria lui Rawls a fost și încă este destul de populară printre academicieni. Poziția inițială și vîlul de ignoranță pot fi folosite de membri oricărui grup pentru a demonstra că anumite legi sunt nedrepte. Simpla întrebare, dacă legea ar fi aleasă de oameni care nu știu nimic despre propria persoană poate arăta imediat scopul unei legi. Justiția ca echitate este o teorie puternică, în special printre grupurile dezavantajate. Grupurile care simt că sunt tratate incorect de stat și anumite legi ale acestuia vor folosi teoria lui Rawls pentru a justifica acest lucru. Există multe întrebări care pot fi adresate anumitor legi grație teoriei lui Rawls precum „Ai alege această lege dacă ai fi în locul meu?” „Ai fi împotriva redistribuirii veniturilor dacă ai fi sărac?”. Multe alte întrebări pot fi adresate de către grupurile minoritare, aceștia din urmă reușesc să dezvăluie o societate nu foarte justă pentru ei.

Anumite politici publice din diferite țări par a fi influențate de teoria lui Rawls. Un exemplu elocvent ar putea fi chiar legile referitoare la căsătorie care nu mai sunt limitate doar pentru bărbați și femei. În 2001, Țările de Jos ar fi primul stat care legalizează căsătoria între persoanele de același sex, urmînd ca alte state să-i urmeze exemplul[12]. Sigur, pe lângă alte lucruri care au stat la baza deciziei, din punctul meu de vedere,

și teoria lui Rawls reușește să influențeze în luarea deciziei prin simpla întrebare „Nu ai vrea să te cștorești indiferent de orientarea sexuală?”.

Sigur, la nivelul economic și social probabil conceptul lui John Rawls care are cel mai mare impact este legat de beneficiile cele mai mari către cei mai puțin în avantajăși. La nivel economic, salariul celor mai puțin în avantajăși trebuie să fie cel mai mare posibil, în viziunea lui Rawls. În Uniunea Europeană este observabil cum ideile lui Rawls sunt puse în practică prin diferite legi. Venitul minim include sprijin de ultimă instanță bazat pe criterii de resurse, oferit de autoritățile naționale din țările UE pentru combaterea sărăciei și excluziunii sociale. Uniunea Europeană a creat scheme destul de variate de venit, care împreună cu protecția socială oferită încercă combaterea sărăciei. Cele 20 de principii din Pilonul European al Drepturilor Sociale conțin multe idei promovate de John Rawls precum egalitatea oportunităților: „Regardless of gender, racial or ethnic origin, religion or belief, disability, age or sexual orientation, everyone has the right to equal treatment and opportunities regarding employment, social protection, education, and access to goods and services available to the public. Equal opportunities of under-represented groups shall be fostered.”[13] sau beneficii pentru cei mai puțin în avantajăși: „Everyone lacking sufficient resources has the right to adequate minimum income benefits ensuring a life in dignity at all stages of life, and effective access to enabling goods and services.”[14]. Sigur, multe lucruri au nevoie de o nouă expertiză, întrucât inegalitatea din societatea de azi, din punctul meu de vedere, nu este încă la nivelul teoriei lui John Rawls, în care este acceptat doar dacă cei mai puțin în avantajăși beneficiază.

În concluzie, John Rawls și lucrarea sa *A Theory of Justice* au avut un impact major asupra societății. Dovada clară a acestui fapt ar fi chiar societatea actuală care pare a fi influențată de ideile lui Rawls. Nu doar politica publică, ci poate și grupurile de indivizi au fost inspirate de această „nouă” percepție.

Bibliografie

Rawls, John, *A Theory of Justice. Revised Edition*, The Belknap Press of Harvard University Press, 1999.

Pogge, Thomas, *John Rawls. His Life and Theory of Justice*, New York, Oxford University Press, 2007.

Barry, Brian, *The Liberal Theory Of Justice. A Critical Examination of the Principal Doctrines in A Theory of Justice by John Rawls*, Oxford University Press, 1975.

The Stanford Encyclopedia of Philosophy, *John Rawls*, Stanford University, accesat pe <https://plato.stanford.edu/entries/rawls/#BasStrSocIns>.

Comisia Europeană?, *Employment, Social Affairs & Inclusion*, accesat pe <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=1092>.

---

[1] Thomas W. Pogge, *John Rawls. His Life and Theory of Justice*, New York, Oxford University Press, 2007, p. 6.

[2] Ibidem, p.7.

[3] John Rawls, *A Theory of Justice. Revised Edition*, The Belknap Press of Harvard University Press, 1999, P.3

[4] Thomas W. Pogge, op.cit., p.28.

[5] Ibidem, p. 31.

[6] John Rawls, *A Theory of Justice. Revised Edition*, The Belknap Press of Harvard University Press, 1999, p. 104.

[7] Ibidem, p. 118.

[8] Ibidem, p. 107.

[9] The Stanford Encyclopedia of Philosophy, *John Rawls*, Stanford University, accesat pe <https://plato.stanford.edu/entries/rawls/#BasStrSocIns>, în data de 6.01.2024, ora 15:39.

[10] John Rawls, *A Theory of Justice. Revised Edition*, The Belknap Press of Harvard University Press, 1999, p. 68.

[11] Brian Barry, *The Liberal Theory Of Justice. A Critical Examination of the Principal Doctrines in A Theory of Justice by John Rawls*, Oxford University Press, 1975, p.47.

[12] Government of the Netherlands, *Marriage, cohabitation agreement, civil partnership*, accesat pe <https://www.government.nl/topics/marriage-cohabitation-agreement-civil-partnership/marriage-civil-partnership-and-cohabitation-agreements/same-sex-marriage>, în data de 6.01.2024, ora 17:46.

[13] Comisia European?, *Employment, Social Affairs & Inclusion*, accesat pe <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=1092>, în data de 6.01.2024, ora 19:04.

[14] Ibidem.

Revision #5

Created 27 December 2023 07:48:21 by Christian Nasulea

Updated 12 January 2024 16:26:59 by Valentin Draghiciu